

Toelichting SER Verkenning

'Hoe Wonen Werkt'

Henri L.F. de Groot
Vrije Universiteit Amsterdam / SER

E: h.l.f.de.groot@vu.nl

Bouwpoort in Nieuwspoor
Den Haag, 19 december 2023

Hoe wonen werkt

Een sociaal-economische
verkenning

Kort voorstellen

- Hoogleraar Regionaal Economische Dynamiek – Vrije Universiteit Amsterdam
- Onder andere bijgedragen aan “Stad en Land” (2010) en “Groei & Krimp” (2016) met Gerard Marlet, Coen Teulings en Wouter Vermeulen
- Betrokken bij verschillende Regionaal-Economische Verkenningen (MRA, HbA, Zwolle, 8RHK, GMR)
- Sinds 2015 kroonlid SER – o.a. Agenda Stad; Commissies DUO, SEA en Europa, Taakgroep Arbeidsmarkt en Scholing Klimaatakkoord (bv. Mensen maken de Transitie), Energietransitie en Werkgelegenheid

Achtergrond bij Verkenning

- Verkenning op eigen initiatief, mede n.a.v. zinsnede in MLT SER
- Wonen als SDG 11 – link naar brede welvaart
- Urgentie van vraagstuk evident
  - Jongeren
  - Link met functioneren arbeidsmarkt
  - Link met macro-economische stabiliteit
  - Link met vergrijzing en zorg
- Tot stand gekomen in loop van 2022

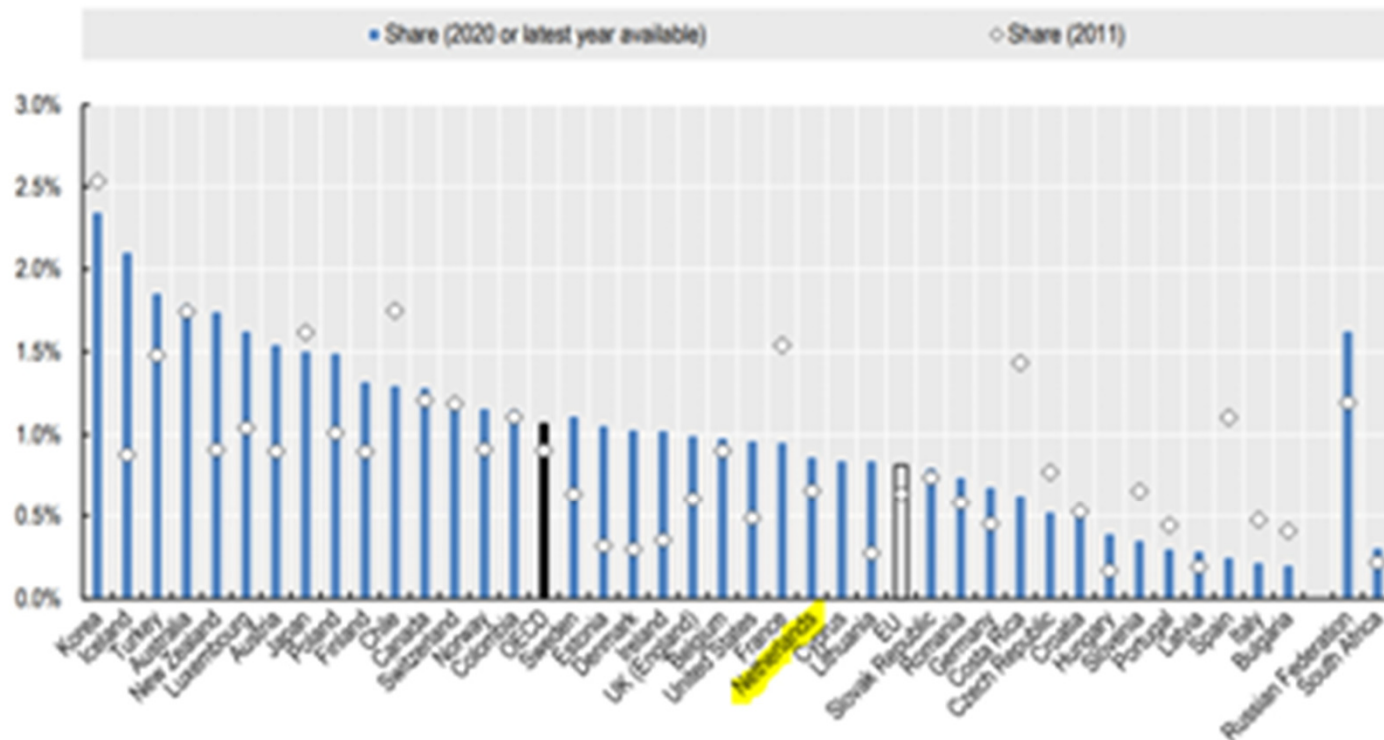

Deze presentatie

- Korte feitelijke karakterisering NL woningmarkt in internationaal perspectief
- Drie hoofdonderwerpen in verkenning
  - Lage aanbodelasticiteit
  - Hoge volatiliteit
  - Arbeidsmarkt
- En aantal andere onderwerpen zoals
  - Verduurzaming
  - Middensegment woningmarkt
  - Link met zorg / vergrijzing

Enkele feiten op een rijtje

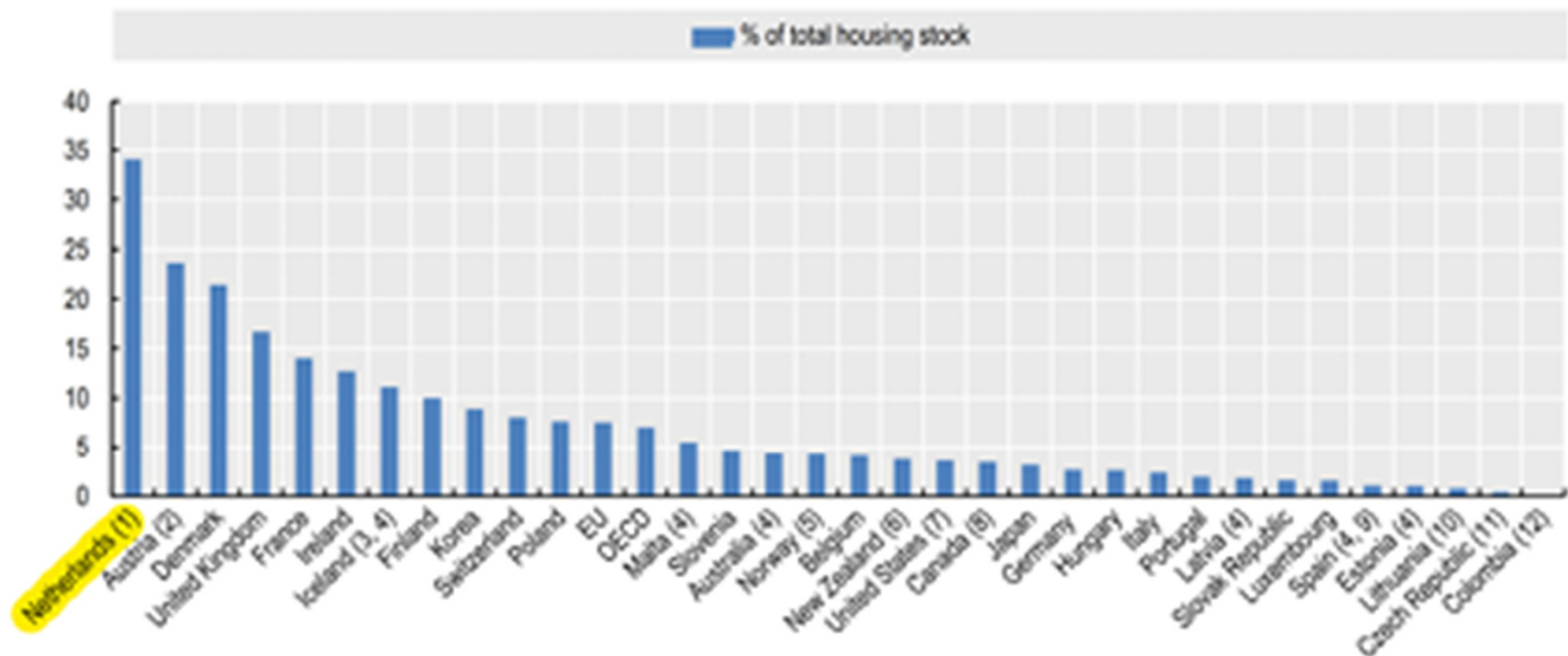
Aandeel nieuw gebouwde woningen als percentage van de woningvoorraad in OESO-landen, 2011 en 2020 of
laatst beschikbare data

Bron: OESO (2022) *Housing stock and construction*, p.3.

Enkele feiten op een rijtje

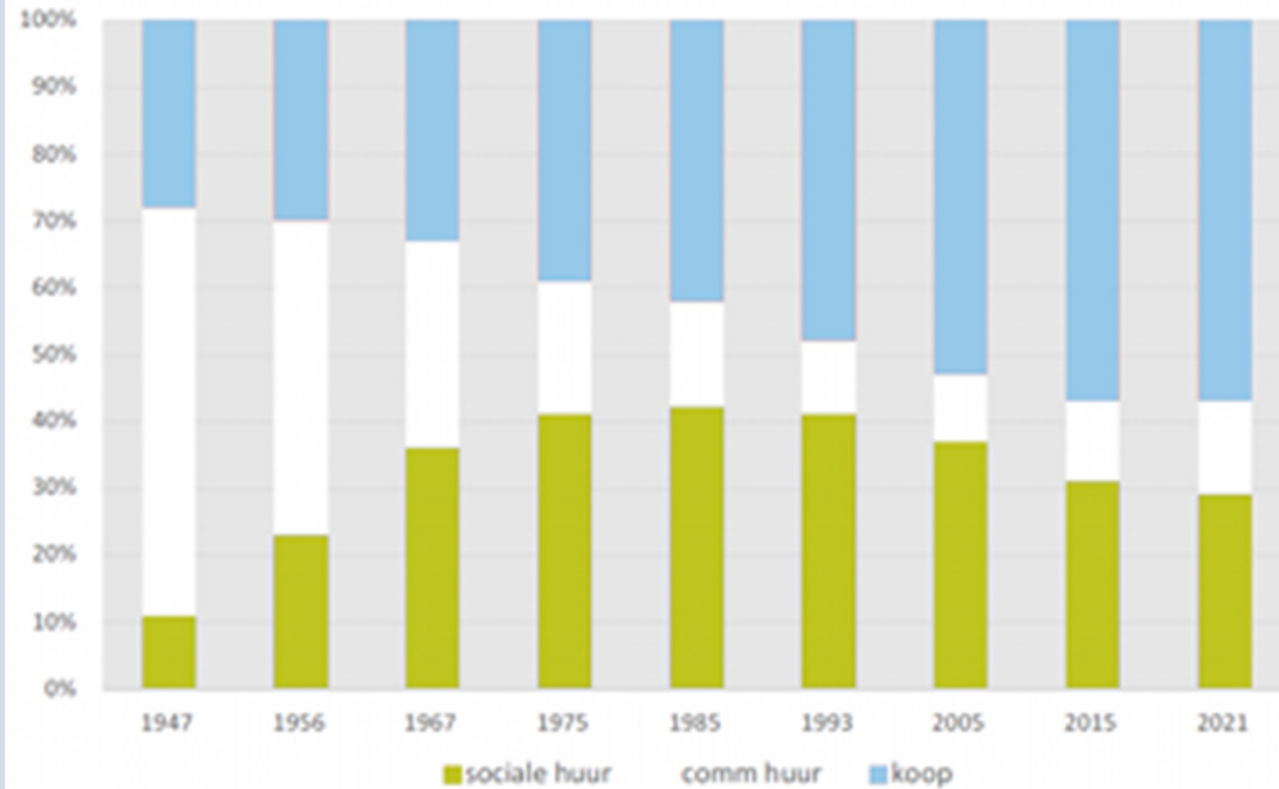
Aandeel sociale huurwoningen als percentage van de totale woningvoorraad in OESO-landen, 2020 of laatst beschikbare data

Bron: OESO (2022) Social rental housing stock, p. 2.

Enkele feiten op een rijtje

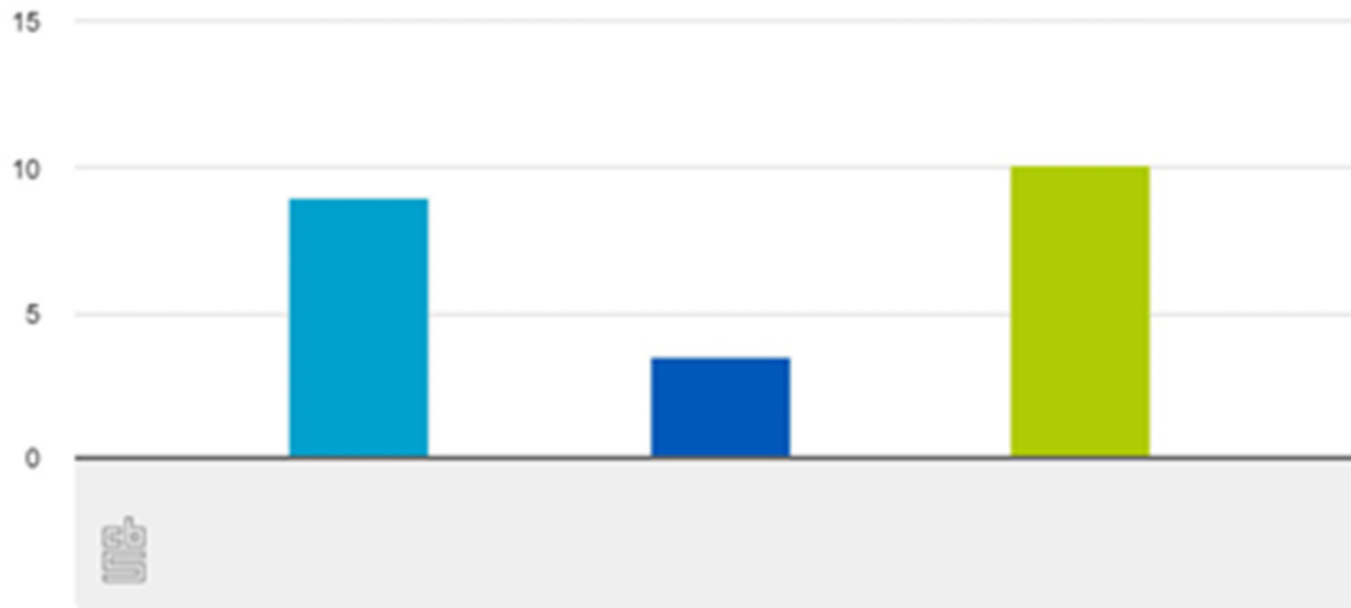
Eigendomstype als aandeel van de totale woonvoorraad, 1947-2021

Bron: Elsinga, M. (2022) Presentatie SER, 6 april 2022.

Enkele feiten op een rijtje

Woningvoorraad naar grootteklasse, verandering tussen 2014 en 2021

Klein   **Middelgroot**   **Groot**

Klein: vloeroppervlak minder dan 75 m²

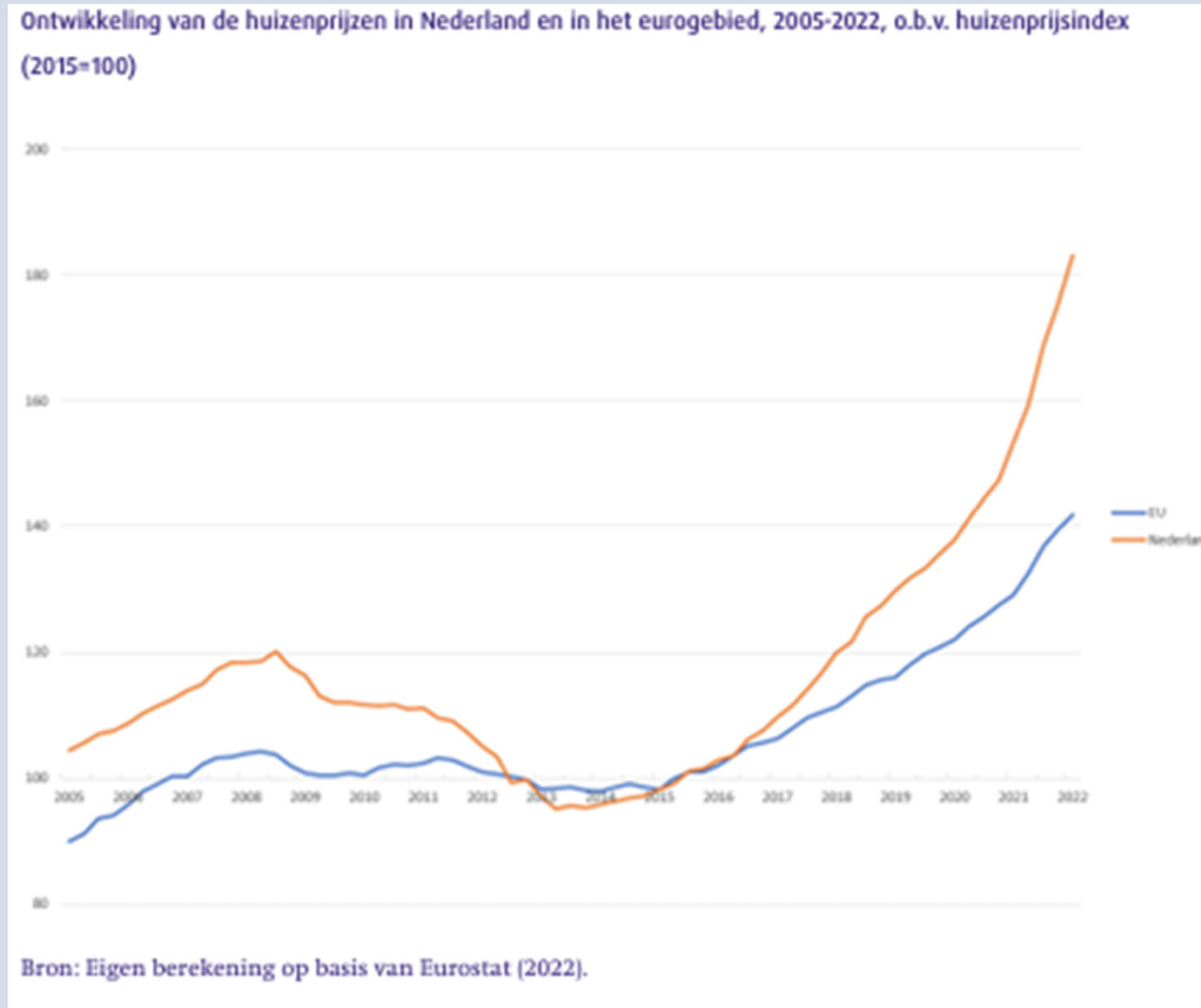
Middelgroot: vloeroppervlak 75 tot 150 m²

Groot: Vloeroppervlak van 150 m² of meer.

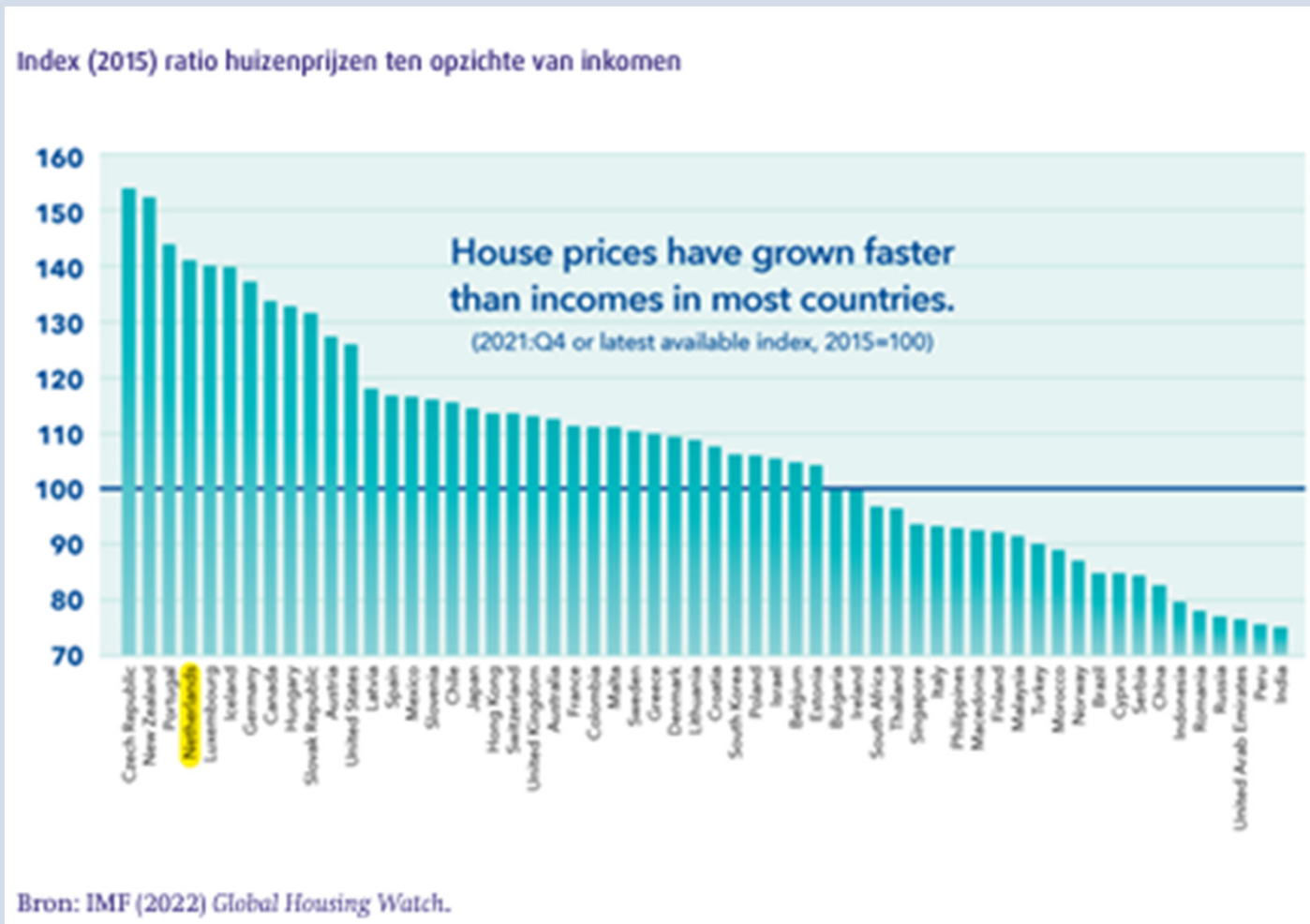
Bron: CBS (2022) Achtergrond bij de huizenprijsstijgingen vanaf 2013.

Enkele feiten op een rijtje

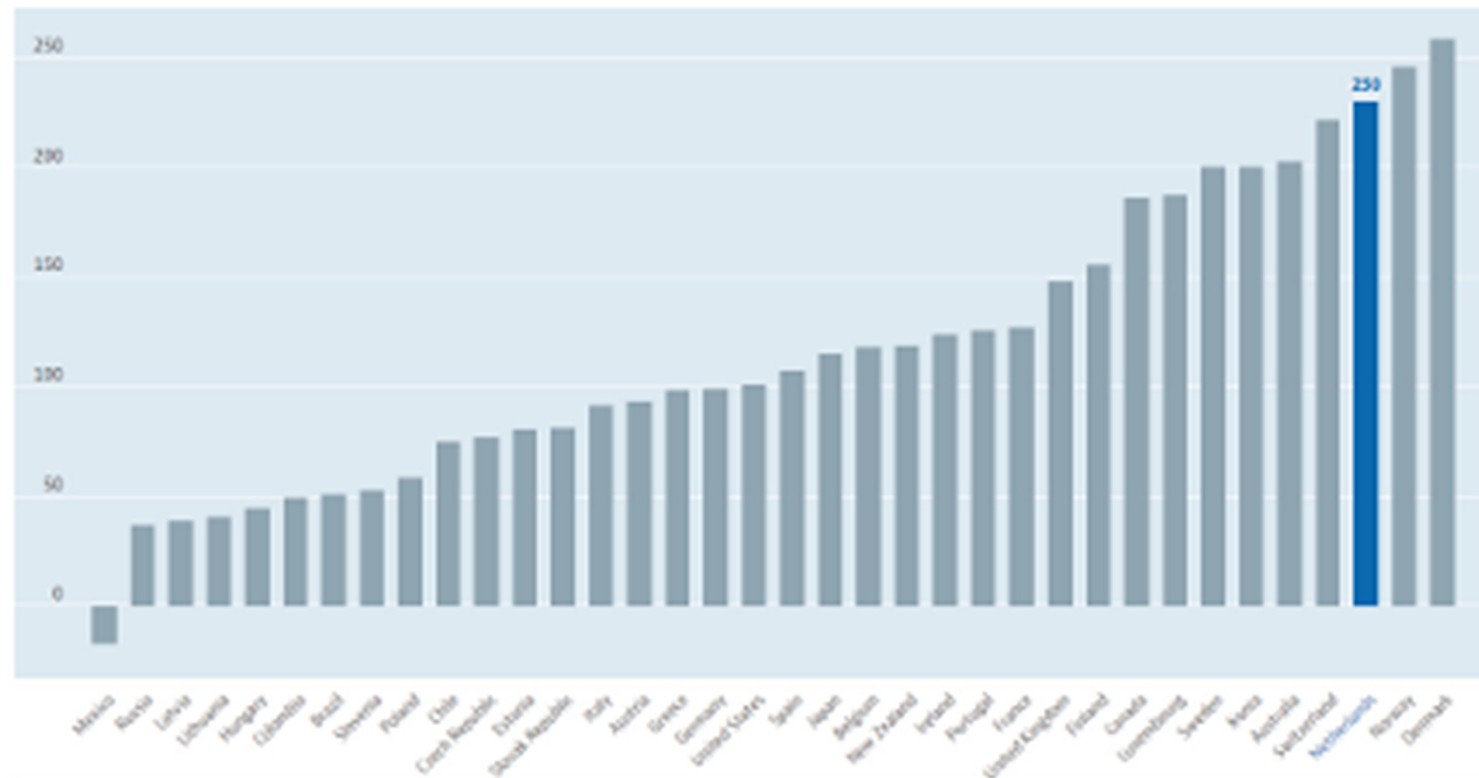

Enkele feiten op een rijtje

Enkele feiten op een rijtje

Huishoudschulden als percentage van het netto besteedbaar inkomen in OESO-landen, 2021 of laatst beschikbare data

Bron: OESO (2022) Household debt (indicator).

Samenvattend

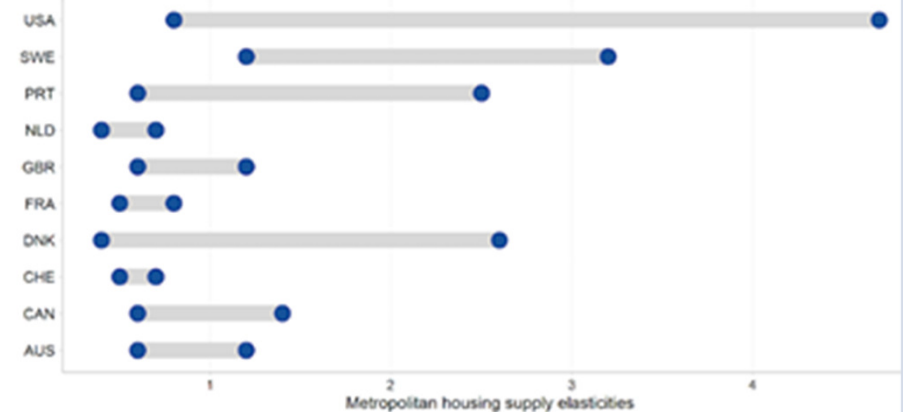
- Uitgangspunt: iedereen moet kunnen wonen in duurzame woning die past bij inkomen en levensfase
- Huidige situatie:
  - Groot tekort (ca 315.000 woningen in 2022)
  - Voorraad sluit niet goed aan bij veranderende woningvraag
  - Prijzen bewegen sterk met conjunctuur
  - Toegankelijkheid staat onder druk

Aanbod reageert beperkt op vraag

➤ *Belangrijkste conclusies:*

- Woningaanbod in Nederland blijft achter bij ontwikkelingen in de woningprijzen
  - Versterkt prijsontwikkelingen
- Woningvoorraad onvoldoende meegegroeid met de demografische trends:
  - Vergrijzing, gezinsverdunning, etc.
  - Restrictief RO, grondprijzen, grondstoffen- en personeelsschaarste, vergunningverlening en bezwaarprocedures

Aanbodelasticiteit in stedelijke regio's in internationaal perspectief

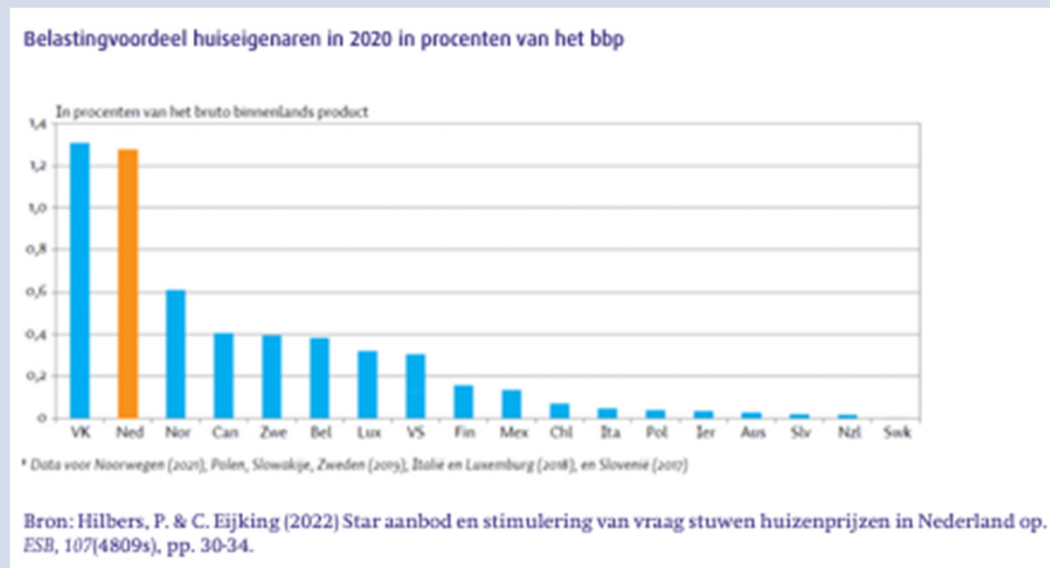
Note: A larger supply elasticity means that, for a given change in house prices, homebuilding expands by a greater amount.

Bron: OESO (2022) Brick by brick.

Prijzen schommelen sterk

- *Belangrijkste conclusies:*
- Schommelingen werken door in de reële economie
  - Hoogconjunctuur: toegankelijkheid outsiders onder druk
  - Laagconjunctuur: bouwsector krimpt
  - Oorzaak vermogensongelijkheid
  - In hoog- én laagconjunctuur: doorstroming wordt belemmerd

Link met arbeidsmarkt

➤ *Belangrijkste conclusies:*

- Schommelingen in bouwproductie hebben grote invloed op de arbeidsmarkt in de sector
  - Toename krapte (vergrijzing, flex, scholing) zet ambities en verduurzaming onder druk
- Woningmarkt en arbeidsmarkt zijn sterk met elkaar verbonden
  - Werkenden kunnen moeilijk woning vinden in buurt van werk

Kabinet zet in op stevige bouwambities met nationale prestatieafspraken om de woningtekorten in te lopen

- Grote uitdagingen: sterke noodzaak voor (blijvend) meer centrale regie, verkorten van procedures en voorspelbaar ruimtelijk beleid voor gemeenten en provincies

Wisselwerking tussen betaalbaarheid en nieuwbouw vergt continue aandacht

- Ook bij dalende prijzen blijven bouwen en gericht beleid ontwikkelen, overmatige vraagstimulering beperken

Een toekomstbestendige woningmarkt vergt technologische en sociale innovatie in de bouwsector en investeringen in de kwaliteit van de arbeid

- Minder complexiteit, stabiele vraag, duurzame arbeidsrelaties

Samenhangend beleid voor woning- en arbeidsmarkt

- Goede aansluiting regionale woningaanbod op arbeidsvraag

Meer weten

- Mail: h.l.f.de.groot@vu.nl
- SER Verkenning 'Hoe wonen werkt', december 2022
- Stad en Land, 2010 (De Groot, Marlet, Teulings en Vermeulen; CPB, bijzondere publicatie no. 89)
- Groei & Krimp: waar moeten we bouwen en waar vooral niet, 2016 (Vermeulen, Teulings, Marlet en De Groot, VOC Uitgevers, Nijmegen)